

SKRÁTENÉ VYŠETROVANIE V SLOVENSKOM TRESTNOM KONANÍ

SUMMARY INVESTIGATION IN SLOVAK CRIMINAL PROCEDURE

JAROSLAV KLÁTIK

Právnická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Abstrakt:

Skrátené vyšetrowanie ako forma prípravného konania bola do slovenského trestného konania zavedená zákonom č. 422/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný poriadok s účinnosťou, ktorý vlastne odstránil predprípravné konanie t.j. policajné preverovanie. Tento inštitút mal mať osobitný prínos k rýchlemu a náležitému zisteniu trestných činov a spravodlivému potrestaniu ich páchatel'ov. O skrátrenom vyšetrowaní ako trestnoprocesnom inštitúte možno povedať, že je variantom alebo modifikáciou inštitútu vyhľadávania, ktorý bol uplatňovaný podľa právnej úpravy do 01.10.1994. Po rekodifikácii Trestného poriadku sa stalo skrátené vyšetrowanie samozrejmom súčasťou rekodifikovaného trestného konania, pričom sa vykonáva o prečinoch, v prípadoch ak nejde o konanie podľa § 200 ods. 2 Trestného poriadku.

Kľúčové slová:

skrátené vyšetrowanie - vyšetrowanie - trestné konanie - prípravné konanie - prečin - trestný čin - vyšetrowateľ - Trestný poriadok - policajný orgán – prokurátor – rekodifikácia.

Abstract:

Summary investigation as a form of pre-trial was into Slovak criminal proceeding implied with code num. 442/2002 Z. z., by which the Rule of Criminal procedure is changed and updated. This code actually eliminated pre-pre-trial proceeding, that means the police screening. This institute should have featured income to fast and proper acknowledging of crimes and lawful punishment of their offenders. About summary investigation as crime-procedural institute

may be said, that it is variant or modification of searching institute, which was invoked according to legal adjustment until 1.10.1994. After recoding of the Rule of criminal procedure became summary investigation clearly part of the recoded Criminal proceeding, during which time it is practiced by offences, in cases it doesn't count about proceeding according to § 200 art. 2 Rule of Criminal procedure.

Key words:

Summary investigation – investigation – Criminal proceedings/procedure – pre-trial – offence – crime – investigator – Rule of Criminal procedure – police authority – prosecutor – recode

1. Skrátené vyšetrovanie – súčasť slovenského prípravného konania

Donedávna platná úprava trestného práva poznala iba jedinú formu prípravného konania a to vyšetrovanie, ktoré vykonával vyšetrovateľ Policajného zboru Slovenskej republiky. Zmena nastala po novele-zák. č. 422/2002 Z.z k zák. č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného do 31.12.2005 (ďalej len „starý Trestný poriadok“ alebo „starý TP“), kedy boli zavedené dve formy prípravného konania, a to vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie. Rekodifikovaný zák. č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení zák. č. 650/2005 Z. z. a zák. č. 692/2006 Z. z. (ďalej len „Trestný poriadok“ alebo „TP“) účinný od 1.1.2006 vymedzuje prípady a tiež upravuje procesný postup, akým je potrebné viesť tieto formy prípravného konania. V tomto smere dôležitú právnu úpravu možno nájsť aj internej norme Ministerstva vnútra SR pod č. 111/2005 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru pri odhaľovaní trestných činov a zisťovaní ich páchatel'ov, o postupe v trestnom konaní, o výjazdových skupinách a špecializovaných tímoch, s účinnosťou od 1. januára 2006. Skrátené vyšetrovanie je upravené v ustanovení § 202 Trestného poriadku. Vykonáva sa o prečinoch s výnimkou ak sa vykonáva vyšetrovanie v prípade, ak je obvinený vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody, na pozorovaní v zdravotníckom ústave, alebo ak to nariadi prokurátor.¹ Vzhľadom k tomu, že skrátené vyšetrovanie bolo zavedené za účelom zefektívnenia trestného konania, Trestný poriadok stanovuje, že ho treba skončiť najneskôr do dvoch mesiacov od vznesenia obvinenia. V prípade, že skrátené vyšetrovanie nie je skončené do stanovenej lehoty dvoch

¹ Pozri: § 200 ods. 2 Trestného poriadku.

mesiacov, policajt je povinný písomne oznámiť prokurátorovi dôvody nemožnosti jeho ukončenia a taktiež je povinný oznámiť mu aké úkony je ešte potrebné vykonať. Zmena v poriadkovej lehote určenej na skončenie skráteného vyšetovania bola zavedená novelou zák. č. 457/2003 Z. z. k starému Trestnému poriadku a stanovená na jeden mesiac od vznesenia obvinenia, pričom v odôvodnených prípadoch ju prokurátor mohol písomne predĺžiť najviac o ďalších 30 dní. Pred vydaním rozhodnutia o predĺžení lehoty, bol prokurátor povinný preskúmať vyšetrovací spis a v prípade ak zistil priesťahy, ktoré boli zavinené policajtom, mohol vec odňať policajnému orgánu a taktiež urobiť opatrenie, aby vec bola pridelená inému vyšetrovateľovi. Aplikačná prax však ukazuje, že napriek predĺženiu vyššie spomínanej lehoty určenej na skončenie skráteného vyšetovania, je jeho skončenie v mnohých prípadoch neuskutočiteľné. Dôvodom je napríklad nedostatočná súčinnosť či spolupráca v rámci útvarov Policajného zboru so štátnymi orgánmi, záujmovými združeniami občanov ale aj občanmi, právnickými osobami a dokonca aj samotnými orgánmi činnými v trestnom konaní. Táto nedostatočnosť vyplýva nielen zo samotných subjektívnych dôvodov vyskytujúcich sa na strane zúčastnených orgánov, ale aj z dôvodov objektívnych. Ako prvú prekážku v dodržaní lehoty na skončenie skráteného vyšetovania v slovenskom trestnom konaní možno vidieť v rámci súčinnosti orgánov činných v trestnom konaní so štátnymi orgánmi. Napriek tomu, že Trestný poriadok vo svojom ustanovení § 3 ods. 1 ustanovuje, že štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby a fyzické osoby sú povinné poskytnúť súčinnosť orgánom činným v trestnom konaní a súdu pri plnení úloh, ktoré súvisia s trestným konaním, sa toto ustanovenie nedodržuje, resp. sa obchádza. Týka sa to napríklad prípadov, kedy je potrebné zabezpečiť do spisového materiálu výpis z registra priestupkov, ktoré má vyhotoviť Obvodný úrad, odbor všeobecnej vnútornej správy. Lehoty viažuce sa na predmetnú súčinnosť však nie sú dodržiavané a policajt ich spravidla obdrží najskôr za 30 dní. Niekedy dochádza k situácii, že policajt nemôže s konečným rozhodnutím zaslať spisový materiál na prokuratúru z dôvodu neobdržania vyššie zasielaného dožiadaniu štátnemu orgánu. Negatívom je i neochota súčinnosti samotných fyzických osôb, ktorý sú v procesnom postavení svedka, resp. poškodeného, pričom najčastejšie narážky a sťažnosti na nedodržanie lehoty pramenia práve z ich strany. Týka sa to nedostavenia sa v stanovený deň na základe predvolania na výsluch. Ďalšiu prekážku možno vidieť aj v neprimerane dlhom doručovaní poštových zásielok v rámci policajných útvarov, resp. medzi samotnými orgánmi činnými v trestnom konaní.

Ako už bolo povedané, skrátené vyšetrowanie sleduje najmä účel rýchlosti prípravného konania. Pohľadom na štatistiku za rok 2005 a 2006 možno najlepšie zhodnotiť rýchlosť prípravného konania v dôsledku skráteného vyšetrowania. Je potrebné konštatovať, že ukazovateľom rýchlosti konania v prípravnom konaní je dĺžka doby od začatia trestného stíhania do rozhodnutia v prípravnom konaní. Pokiaľ ide o rok 2005, v tomto roku bolo na Slovensku od začatia trestného stíhania do rozhodnutia vyšetrovateľa, policajného orgánu alebo prokurátora ukončených v lehote do 1 mesiaca 12 762 vecí, v lehote do dvoch mesiacov 31 081 vecí, do troch mesiacov 18 720 vecí a v lehote nad tri mesiace 51 553 vecí. V ostatných veciach prípravné konanie trvalo viac ako rok. Z týchto údajov vyplýva, že inštitút skráteného vyšetrowania nemal v tomto období zásadný vplyv na urýchlenie prípravného konania. Tento stav tak bol dôsledkom nedostatočného personálneho vybavenia policajného zboru, jeho nedostatočnej odbornej prípravy, ako aj preťažnosti policajných orgánov. V skrátenom vyšetrowaní v roku 2005 bolo 227 vecí proti 236 osobám zastavených podľa § 172 starého TP. Došlo tak k miernemu poklesu oproti roku 2004, kedy bolo zastavených 292 vecí proti 295 osobám. V sledovanom období bolo 107 vecí proti 108 osobám podľa § 173 starého TP prerušených. V roku 2004 bolo prerušených 113 vecí proti 114 osobám. Postúpením podľa § 171 starého TP bolo vybavených 92 vecí proti 101 osobám. Pokiaľ ide o rok 2006, ktorý bol rokom účinnosti rekodifikovaných trestných kódexov, v prípravnom konaní bolo zaevidovaných 121 579 nových vecí, čo v porovnaní s rokom 2005 predstavuje pokles o 14 139 vecí. Celkovo bolo v roku 2006 vybavených 121 683 vecí, vrátane vecí prevedených z predchádzajúceho obdobia. Z celkového počtu vybraných vecí bolo skončené trestné stíhanie proti 46 491 obvineným osobám. Z uvedeného počtu bolo trestné stíhanie vedené proti 6 253 ženám a 3 541 mladistvým osobám. Skráteným vyšetrowaním bolo ukončených 93 121 vecí a postupom podľa § 204 TP bolo ukončených 869 vecí. Skrátené vyšetrowanie bolo vykonávané v 713 veciach, z toho v obvode Vojenskej obvodnej prokuratúry v Bratislave 322 veciach, Vojenskej obvodnej prokuratúry v Banskej Bystrici 223 veciach, Vojenskej obvodnej prokuratúry v Prešove v 168 veciach. Tzv. super rýchle vyšetrowanie vo vojenskej súčasti prokuratúry nebolo využité. Z celkového počtu skončených vecí sa konalo v 388 veciach vyšetrowanie a v 37 veciach skrátené vyšetrowanie. Inštitút tzv. super rýchleho vyšetrowania nebol využitý ani Úradom špeciálnej prokuratúry, pričom vzhľadom na charakter stíhanej trestnej činnosti to ani nemohlo prichádzať do úvahy.

2. Činnosť policajta pri skrátrenom vyšetrovaní

Skrátene vyšetovanie vykonáva:

- poverený príslušník Policajného zboru,
 - poverený príslušník vojenskej polície v konaní o trestných činoch príslušníkov ozbrojených síl,
 - poverený príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže v konaní o trestných činoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a v objektoch Zboru väzenskej a justičnej stráže aj jeho zamestnancov a o trestných činoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe,
 - poverený príslušník Železničnej polície v konaní o trestných činoch príslušníkov Železničnej polície a o trestných činoch spáchaných v obvode železničných dráh,
 - poverené colné orgány, ak ide o trestné činy spáchané v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v pôsobnosti colnej správy,
 - veliteľ námornej lode v konaní o trestných činoch spáchaných na tejto lodi.
- V ostatných vykonáva skrátene vyšetovanie vyšetrovateľ Policajného zboru.

Rozdiel v postupe pri skrátrenom vyšetrovaní v porovnaní s vyšetrovaním je nasledovný:

- výsluch svedka vykoná policajt, ak ide o neopakovateľný úkon, neodkladný úkon alebo ak ide o svedka, ktorý bol osobne prítomný pri páchaní trestného činu; v ostatných prípadoch si vyžiada iba vysvetlenie,
- policajt vyhladá a zabezpečí dôkazy, aby mohli byť vykonané v ďalšom konaní,
- skrátene vyšetovanie treba skončiť spravidla do dvoch mesiacov od vznesenia obvinenia a vyšetovanie do štyroch mesiacov.

Zatiaľ, čo vyšetovanie vykonáva vyšetrovateľ v zmysle § 10 ods. 8 písm. a) TP, skrátene vyšetovanie, ktoré je považované za ďalšiu formu prípravného konania vykonávajú policajti uvedení v § 10 ods. 8 písm. a) až g) TP. Vychádzajúc z ustanovení Trestného poriadku a iných interných predpisov v rámci Policajného zboru, policajtom skráteneho vyšetovania je poverený príslušník Policajného zboru, ktorý má príslušné rezortné vzdelanie a je na základe teoretických vedomostí a praktických zručností schopný vykonávať trestné konanie. Teda je odborne spôsobilý vykonávať procesnú činnosť v zmysle Trestného poriadku. Spravidla nimi bývajú starší referenti – poverení príslušníci, zaradení na oddelenie skráteneho vyšetovania.

Policajt v skrátenej vyšetrovanej mal aj v minulosti určitú procesnú samostatnosť, zároveň však bol procesne podriadený okrem prokurátora aj vyšetrovateľovi PZ. Procesná samostatnosť policajta v skrátenej vyšetrovanej sa rozšírila a procesná podriadenosť vyšetrovateľovi PZ bola z jednotlivých ustanovení vypustená. Na druhej strane bolo zase posilnené postavenie a dozor prokurátora, a to najmä nad zachovávaním zákonnosti v činnosti orgánov činných v trestnom konaní. V súčasnosti je teda policajt a vyšetrovateľ obmedzený výlučne tým, že prokurátor mu je oprávnený dávať pokyny, ktoré sú pre neho záväzné. Trestný poriadok v ustanovení § 201 hovorí o spoločnom postupe povereného príslušníka a vyšetrovateľa Policajného zboru v rámci vyšetrovania a skrátenej vyšetrovania. V tomto ustanovení Trestný poriadok ukladá vyšetrovateľovi plnú zodpovednosť za zákonné a včasné vykonanie vyšetrovacích úkonov. Všetky rozhodnutia o postupe o vyšetrovaní a vykonaní vyšetrovacích úkonov robia vyšetrovatelia samostatne, okrem prípadov, kedy je k tomu potrebný súhlas prokurátora alebo sudcu pre prípravné konanie. Úkony uvedené v ustanovení § 231 Trestného poriadku je oprávnený vykonávať iba prokurátor. Policajt potrebuje súhlas alebo príkaz prokurátora alebo sudcu pre prípravné konanie pri väčšine inštitútov upravených v štvrtej a piatej hlave, prvej časti Trestného poriadku. Policajt v skrátenej vyšetrovanej zhromažďuje dôkazný materiál, či už svedčí v prospech alebo v neprospech obvineného. Od kvality a hodnoty dôkazov v tomto štádiu trestného konania závisí v konečnom dôsledku i rozhodovanie súdu. Spisový materiál predkladá s konkrétnym návrhom na ukončenie až vtedy, keď dospel k presvedčeniu a získal dostatok dôkazov k objasnenému trestnému činu a osobe obvineného, pričom jeho návrh vrátane obsahu vyšetrovacieho spisu obsahuje také okolnosti a skutočnosti, na základe ktorých môže prokurátor rozhodnúť. Prokurátor na základe tohto materiálu sa opiera o dôkazy, ktoré zadovážil policajt a zvažuje jeho konkrétne návrhy, preto nie je potrebné zvlášť zdôrazňovať dôležitosť procesnej činnosti policajta z hľadiska účelu trestného konania. Čo sa týka vyšetrovania, vyšetrovateľ je vo veciach, ktoré vyšetroje, procesne samostatný a je viazaný iba ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a v rozsahu ustanovenom Trestným poriadkom a pokynmi prokurátora a súdu.² V služobných veciach je podriadený riaditeľovi Úradu vyšetrovania justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru SR. Policajt teda vykonáva skrátenejšie vyšetrovanie samostatne, ktoré je s malými odchýlkami procesne rovnocenné vyšetrovaniu.

² Porovnaj: Viktorová, J. et al.: *Činnosť policajných orgánov v skrátenej vyšetrovanej*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002, s. 84.

Z praxe vyplýva, že skrátené vyšetrovanie sa v určitom rozsahu a často aj časovou lehotou vyrovná vyšetrovaniu. Je preto potrebné si uvedomiť, že medzi faktory, ktoré ovplyvňujú skrátené vyšetrovanie patrí aj úroveň odbornej prípravy policajných orgánov. Práca policajta justičnej a kriminálnej polície je jednoznačne z druhov právnej činnosti, ktorú nemôže vykonávať ktokoľvek. Policajt by mal mať predovšetkým teoretický právnický základ a mal by disponovať vedomosťami z kriminalistických odvetví policajnej práce. Na tomto základe je možné stavať a vychovávať policajta, ktorý po každej stránke zvládne právnu problematiku trestno-procesnej činnosti. Poverený príslušník je povinný umožniť prokurátorovi, aby mohol osobne a sústavne sledovať postup vyšetrovania a byť osobne prítomný pri ktoromkoľvek vyšetrovacom úkone. V prípadoch, v ktorých si prokurátor vyhradil účasť na vyšetrovacom úkone, poverený príslušník vyrozumie prokurátora včas o čase a mieste jeho vykonania, a ak to pre neodkladnosť veci nie je možné, v priebehu jeho vykonávania.³ Okrem toho je povinný na žiadosť prokurátora ho informovať o stave skráteného vyšetrovania vo veciach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, predpokladanej lehote a spôsobe skončenia veci.

3. Procesný postup pri skrátenom vyšetrovaní

Procesná činnosť povereného príslušníka v skrátenom vyšetrovaní tvorí samostatnú etapu skúmania trestnej činnosti páchatel'a, pričom zisťuje skutkový stav veci, ktorý musí byť bez dôvodných pochybností. Činnosť povereného príslušníka v skrátenom vyšetrovaní prebieha v zákonom stanovenej a regulovanej forme, ktorej výsledok má podobu presne určených trestno-právnych aktov. Pri výkone svojej funkcie v trestnom konaní je procesne samostatný, musí však brať ohľad na základné zásady trestného konania, na ktorých je postavené celé trestné konanie. Poverený príslušník vykonáva rôzne procesné úkony, pričom o každom z nich musí spísať zápisnicu. Prijíma podnety, robí dožiadania, doručuje písomnosti, umožňuje subjektom nazerať do spisov, ukladá poriadkové pokuty, robí rôzne opatrenia, vydáva rozhodnutia v prípravnom konaní. Na výkon procesných úkonov stanovuje termíny, zabezpečuje právo obvineného na obhajobu a dodržiava zákonné a vyšetrovacie lehoty. V rámci procesných úkonov zaisťuje dôkazy, osoby a veci pre účely trestného konania. Prvoradou úlohou povereného príslušníka v skrátenom vyšetrovaní je dokazovanie, ktoré je vo väčšine prípadov v protiklade so záujmami páchatel'a a ostatných osôb zúčastnených na trestnej činnosti, keďže podstata práce povereného príslušníka spočíva v efektívnosti

³ Porovnaj: § 230 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku.

prípravného konania. Skrátené vyšetrowanie riadi riaditeľ úradu, ktorý dbá predovšetkým na dodržiavanie zákonov, iných právnych predpisov a v rozsahu stanovenom Trestným poriadkom, tiež na plnenie pokynov prokurátora a rozhodnutí alebo príkazov súdu. Nadriadený policajt pri riadení vyšetrowania organizuje činnosť povereného príslušníka a činnosť ním riadeného útvaru tak, aby veci boli pridelované včas a vybavované bez prieťahov. Taktiež kontroluje postup vyšetrowania, upozorňuje poverených príslušníkov na nedostatky v plynulosti alebo metodike postupu vyšetrowania, na neúplnosti dokazovania a na pochybenia v zákonnosti vyšetrowania. V prípade, ak poverený príslušník pochybenia v zákonnosti vyšetrowania neodstráni, nadriadený to signalizuje prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor nad zachovaním zákonnosti v prípravnom konaní. Vyšetrowateľ úradu justičnej a kriminálnej polície pri kontrole a prieskume stavu a kvality vyšetrowania jednotlivých trestných vecí na úradoch justičnej a kriminálnej polície krajských riaditeľstiev a úradoch justičnej a kriminálnej polície okresných riaditeľstiev je oprávnený písomne odporúčať poverenému príslušníkovi týchto úradov vykonanie konkrétnych vyšetrowacích úkonov na zistenie skutkového stavu veci alebo odstránenie procesných pochybení. Ak poverený príslušník nesúhlasí s odporúčaniami, predloží ich so svojím stanoviskom do troch dní od ich prevzatia nadriadenému policajtovi, a ten ich po posúdení predloží so svojím písomným stanoviskom bez meškania prokurátorovi. V tomto prípade poverený príslušník ďalej postupuje podľa pokynu prokurátora. Pokiaľ ide o právo obvineného na obhajobu, obhajca má v skrátanom vyšetrowaní právo sa od vznesenia obvinenia zúčastniť sa na všetkých tých vyšetrowacích úkonoch, na ktorých má právo sa zúčastniť obvinený.

4. Inštitút tzv. super rýchleho konania

Jedným zo špecifických inštitútov slovenského trestného procesu je tzv. „super rýchle konanie“ alebo inak povedané zrýchlené skrátané vyšetrowanie, ktoré je upravené v § 204 TP. Tento inštitút počíta s možnosťou, aby do 48 hodín bola voči obvinenej osobe vznesená obžaloba /dokonca môže byť aj odsúdený/ za prečin, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky, pri ktorom bol páchatel' na mieste alebo úteku prichytený a bola mu obmedzená osobná sloboda. Účelom je rýchle a neformálne objasnenie skutku, vyhľadanie a zabezpečenie dôkazov, ktoré bude možné vykonať pred súdom. Policajt po zadržaní osoby začne trestné stíhanie a zároveň vznesie obvinenie. Následne vykoná výsluch obvineného, vyhľadá a zabezpečí alebo vykoná dôkazy, ktoré sú nevyhnutné pre prokurátora na rozhodnutie, či podá obžalobu alebo rozhodne iným spôsobom. Skrátené vyšetrowanie treba ukončiť tak, aby

prokurátor mohol v lehote do 48 hodín od zadržania obvineného/ ak ho neprepustí na slobodu/ spolu so spisom podať obžalobu na súd.⁴ Ak prokurátor zistí u takejto osoby dôvod väzby, predloží súčasne sudcovi pre prípravné konanie aj návrh na vzatie obvineného do väzby. V rámci tzv. super rýchleho konania, ak ide o vec podľa § 204 ods. 1 TP rozhoduje sudca pre prípravné konanie.

Sudca pre prípravné konanie v rámci svojej procesnej činnosti:

- vypočuje obvineného, najmä na okolnosti zadržania, skutočnosti odôvodňujúce návrh na vzatie do väzby a podanie obžaloby, či a v akom rozsahu sa priznáva ku spáchaniu skutku a či súhlasí s tým, že tieto skutočnosti nebudú na hlavnom pojednávaní dokazované,
- rozhodne o väzbe, ak prokurátor podal taký návrh,
- prednostne určí termín vykonania hlavného pojednávania spravidla najneskôr do pätnástich pracovných dní od podania obžaloby, ak vec nevybaví trestným rozkazom alebo neurobí niektoré z rozhodnutí podľa § 241 ods. 1 písm. a) až g); termín ihneď oznámi prokurátorovi a obžalovanému, ktorému zároveň doručí obžalobu, a ak je na základe § 85 ods. 6 prítomný obhajca, oznámi termín hlavného pojednávania a doručí obžalobu aj obhajcovi,
- umožní obžalovanému, ktorý bol vzatý do väzby a nemá obhajcu, aby si v primeranej lehote obhajcu zvolil; ak tak neurobí, ustanoví mu sudca pre prípravné konanie obhajcu,
- so súhlasom obžalovaného vykoná hlavné pojednávanie ihneď po jeho výsluchu, ak to okolnosti prípadu umožňujú.⁵

5. Plánovanie ako metodika skráteného vyšetrovania

Plánovanie je základom pre tvorbu metodík vyšetrovania jednotlivých druhov trestných činov. Plánovanie vyšetrovania umožňuje organizované zhromažďovanie dôkazov pri súčasnom využití potrebných metód, spôsobov a procesných prostriedkov. Základ plánovania spočíva v správnej organizácii vyšetrovateľskej práce. Plánovanie je metódou organizácie práce policajného orgánu v konkrétnej veci tak, aby boli odstránené prvky živelnosti, subjektivismu, splnené požiadavky rýchlosti a postupného poznávania skutočností, ktoré charakterizujú konkrétny prípad. Pri výbere vyšetrovacích úkonov a určovaní termínov ich vykonania je potrebné premyslieť poradia, v akom sa budú vykonávať. Ide vlastne o určenie

⁴ Pozri: Minárik, Š. et al.: *Trestný poriadok. Stručný komentár*, Bratislava: Iura edition, 2006, s. 531.

⁵ Pozri: § 348 Trestného poriadku.

časovej postupnosti vykonávania jednotlivých úkonov. Nie je totiž jedno, v akom poradí budú úkony po sebe nasledovať, či bude ich zostavenie sledovať určitý cieľ alebo či sa úkony budú konať chaoticky a náhodne. Jednou z metód zistenia skutkového stavu veci je myslenie vyšetrovateľa a povereného príslušníka vo forme vyšetrovacích verzií t. j. spracovanie a previerka vyšetrovacích verzií.⁶ Z pohľadu praxe je zrejmé, že vyšetrovacie verzie nepredstavujú jedinú formu myslenia vyšetrovateľa. Existujú prípady, kedy trestná vec je zrejmá od začiatku a v tomto prípade sa vyšetrovanie zameriava len na včasné a zákonné zaistenie dôkazov. Dôležitým prostriedkom plánovania vyšetrovania je zostavenie písomného plánu vyšetrovania, ktorý nie je záväzný. Časti plánu obsahujú úlohy podľa znakov skutkovej podstaty trestného činu a jednotlivých okolností. Od úplnosti, kvality a kvantity prvotných informácií závisí vyslovenie záveru, či bol spáchaný trestný čin a ktorá konkrétna osoba sa ho dopustila. Čím viac hodnoverných informácií o spáchanom trestnom čine je k dispozícii, tým možno zostaviť úplnejší a pravdivejší obraz o príčinách a všetkých okolnostiach trestného činu. Týmto okolnostiam bude zodpovedať aj následne zostavený plán vyšetrovania, ktorý za účelom zabezpečenia prehľadnosti, úplnosti a rýchlosti, spracuje policajt, ktorý mu schvaľuje nadriadený policajt. Do plánu skráteného vyšetrovania treba zahrnúť počiatočnú situáciu, vytýčené vyšetrovacie verzie a jednotlivé úkony, ale i postup pri vykonávaní jednotlivých úkonov ako je napríklad konfrontácia, previerka výpovede, ak o nich už nebol vypracovaný samostatný plán. Plán skráteného vyšetrovania treba priebežne vyhodnocovať a podľa vývoja dôkaznej situácie meniť alebo dopĺňať. Potreba plánovania nevyplýva len so špeciálnej zvláštnosti trestného činu, ale i z ďalších okolností ktoré súvisia s časovými, technickými a inými možnosťami policajta. Plánovanie práce policajta v počiatočnej etape smeruje k zaisteniu skutočností, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin. Ďalej musí riešiť i začatie trestného stíhania. Policajt organizuje prácu tak, aby boli včas vykonané počiatočné a neodkladné úkony, ako aj úkony zaisťovacie. Záver tejto činnosti by mal dospieť do fázy hodnotenia získaných materiálov zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov, teda dôkazov so zreteľom na hmotno-právne hľadisko s vyjadrením, či ide o podozrenie z trestného činu a o aký trestný čin sa jedná, ďalej procesno-právne hľadisko s vyjadrením otázok vo veci začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia, resp. či možno vec vybaviť iným spôsobom, ale taktiež treba zohľadniť kriminalisticko-taktické hľadisko so zreteľom na možnosť využitia kriminalistických metód a prostriedkov pri vyšetrovaní trestnej činnosti s cieľom získať

⁶ Porovnaj: Viktoriová, J., Bango, D. et al.: *Metodika vyšetrovania trestných činov. I. časť*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002, s. 200.

potrebné informácie.⁷

Záver

Dôvera občanov v políciu, prokuratúru a súdnictvo vo vysokej miere odráža ich vzájomnú súčinnosť v boji proti trestnej činnosti. Práve spomenutá dôvera občanov môže vo veľkej miere napomôcť k ich pristúpeniu do boja s kriminalitou páchanou v ich prostredí. Do istej miery táto spolupráca, spočívajúca v aktívnom zapojení občanov záleží práve na vyšetrovateľoch, v tomto prípade poverených príslušníkoch skráteného vyšetovania. Tu je potrebné zdôrazniť, že práca povereného príslušníka musí byť podložená kvalitou a odbornosťou jeho osobnosti, tendenciou vždy zachovávať tzv. „oficiálnu zdvorilosť“ a úsilím za každých okolností vystupovať ako profesionál, čo nakoniec vyplýva aj zo zásady zdržanlivosti a primeranosti ako základnej zásady trestného konania.⁸ Poverený príslušník musí disponovať takými mravnými kvalitami, ako je zásadovosť, bezúhonnosť, zmysel pre spravodlivosť, ale aj občianska statočnosť. Na základe slobodnej voľby by mal prijať právnu a mravnú normu za vlastnú. Uvedené sa musí stať súčasťou jeho životného štýlu. Jedine osobnosť policajta založená na vysokých mravných a ľudských hodnotách je schopná plniť náročné profesionálne úlohy tak, ako sa to od nej očakáva, preto v žiadnom prípade by nemal mať tzv. vrchnostenský prístup“ v podobe nevhodného, hrubého a arogantného vystupovania voči obvinenému, jeho obhajcovi, poškodenému alebo svedkovi. Mravnosť v profesii povereného príslušníka v skrátenom vyšetovaní je chápaná ako určitý atribút odbornosti, ako prejav slobodnej vôle odrážajúci schopnosť samostatne sa orientovať v trestnom prípade a následne zákonne a spravodlivo rozhodnúť.⁹

⁷ Porovnaj: Viktoryová, J.: *Plánovanie vyšetovania*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2000, s. 86.

⁸ Pozri: § 2 ods. 2 Trestného poriadku.

⁹ Porovnaj: Viktoryová, J., Pažitka, J.: *Etika vyšetovania*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2003, s. 119.

LITERATÚRA:

- [1] Minárik, Š. et al.: *Trestný poriadok. Stručný komentár*, Bratislava: Iura edition, 2006, 1301 s. ISBN 80-8078-085-4.
- [2] Viktoryová, J.: *Plánovanie vyšetrovania*, Bratislava: Akadémia PZ, 2000, 86 s. ISBN 80-8054-139-6.
- [3] Viktoryová, J. et al.: *Činnosť policajných orgánov v skrátrenom vyšetrovaní*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002, 84 s. ISBN 80-8054-262-7.
- [4] Viktoryová, J., Bango, D. et al.: *Metodika vyšetrovania trestných činov. I. časť*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002, 200 s., ISBN 80-8054-251-1.
- [5] Viktoryová, J., Pažitka, J.: *Etika vyšetrovania*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2003, 119 s., ISBN 80-8054-286-4.

